

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΦΙΔΟΚΑΡΠΟΥ

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

ΕΥΣΠΛΑΓΧΝΙΑ ΟΦΕΩΣ

ΠΩΣ ΔΙΕΤΗΡΗΘΗ Η ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΑ ΤΟΥ ΘΕΙΟΥ ΜΑΣ

Ο ΚΟΡΑΞ

ΤΟ ΕΡΥΘΡΟΝ ΑΝΘΥΛΛΙΟΝ

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΕΡΙΗΓΗΣΙΣ

ΙΑΣΩΝ ΚΑΙ ΣΩΣΙΠΑΤΡΟΣ

ΠΩΣ ΕΥΡΙΣΚΕΤΑΙ ΤΟ ΠΑΣΧΑ

ΜΕΤΑ ΘΑΝΑΤΟΝ—ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΣ ΗΧΩ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΣΤΑΦΙΔΟΚΑΡΠΟΥ

ΚΒ'

Παραδοξότερα ἔτι φαινόμενα
καὶ προϊόντα τῶν ἡφαιστειῶν

Ἦθελεν εἰσθαι πόρρω τῆς συντόμου αὐτῆς μελέτης ἡ ἔρευνα καὶ ἡ ὀνοματολογία τῶν ἐκτάκτων καὶ σπανίων φυτῶν καὶ καρπῶν τῶν ἡφαιστειῶν τῆς κεντρικῆς Ἀμερικῆς, καθὼς καὶ τῶν γαιῶν τῶν ἄλλων διασῆμων ἡφαιστειῶν τῆς ὑδρογείου, ὅπως ὑπο-

στηρίξω τὴν θεωρίαν μου, ὅτι ὁ σταφιδοκαρπὸς ἡμῶν αὐτόχθων ὥς εἶναι, εἶναι προϊόν ἐπίσης ἡφαιστειωδῶν διαταράξεων καὶ ὑλῶν, διότι σήμερον ἐγένετο ἀξίωμα, ὅτι εἰς τὰς ἡφαιστειώδεις χώρας τὰ φυσικὰ προϊόντα καὶ οἱ καρποὶ τῶν δένδρων δι' ἀγνώστων καὶ ἀποκρύφων λειτουργιῶν τῶν ὑποχθονίων στοιχείων, βελτιοῦνται, παραλλάσσονται, αὐξάνουν, μικροποιοῦνται ἢ μεγεθοποιοῦνται ἐκτάκτως, ἀποκτοῦν δὲ εἰδικὴν γεῦσιν καὶ εἰδικὴν ὄψιν, δι' εἰδικὴν χρῆσιν.

Τοιοῦτόν τι ἐγέννησε καὶ τὴν κορινθιακὴν σταφίδα.

Ἀλλὰ πρὶν ἀπομακρυνθῶ ἐκ τοῦ θέματος τούτου, ὀφείλω πρὸς περισσοτέραν ἀποδείξιν καὶ διαβεβαίωσιν νὰ προσθέσω, ὅτι τὰ τε φαινόμενα καὶ προϊόντα τῶν ἡφαιστειῶν ὑπῆρξαν αἰτίποτε τόσον ποικίλα, ὅσον καὶ μυστηριώδη, διό οἱ μεγαλύτεροι ἐπιστήμονες τῆς φυσικῆς, τῆς χημείας, τῆς ὀρυκτολογίας καὶ γαιολογίας ἐξηπατήθησαν, πολλοὶ δὲ αὐτῶν καὶ μάλιστα τινὲς ἐκ τῶν ἐνδοξοτέρων καὶ πολυμαθεστέρων συγγραφέων, ὑπέπεσαν εἰς τὰς μάλλον μειρακιώδεις ὀπτασίας. Ὁ Πλίνιος περιγράφει τὰς μικρὰς τῆς Λυδίας κυμαινομένας νήσους, τὰς τρεμούσας καὶ κλονιζομένας, ὅταν οἱ ἐπ' αὐτῶν κάτοικοι ὄρχοῦντο (Πλιν. Βιβλ. Β. κεφ. 95). Ὁ Πομπόνιος Μελὰς (Pomponius Melas Βιβλ. Α. κεφ. 98) μνημονεύει τὴν νῆσον Χέμις (Chemmis) κυμαινομένην ἔνθεν κακείθεν ὅπου ὁ ἄνεμος ἐφύσα αὐτήν, εὐρισκομένην δὲ ἐντὸς μεγάλης λίμνης τῆς Αἰγύπτου, ἡ δὲ Ἡρόδοτος προσθέτει ὅτι εἶδε καὶ οἰκοδομηθέντα ἐπ' αὐτῆς (Ἡρόδ. Εὐτέρπη). Ὁ Κίρσχερ ἀναφέρει πολλὰς κυμαινομένας νήσους (Kircher mund. sub terr. βιβ. 5).

Πῶς εἶναι σήμερον αἱ νῆσοι αὗται; ὑπῆρξαν ἢ δὲν ὑπῆρξαν; Εἰς τὴν Κίναν, λέγει ὁ ἴδιος Κίρσχερ (Kircher China illustree μερ. 13 κεφ. Α), ὑπάρχουν φρέατα ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ τῆς Ξανσῆ, περιέχοντα ἀγτὶ ὕδατος πῦρ, αἱ δὲ φλόγες τοῦ πυρὸς τούτου, εἶναι ἄξι ἄσβεστοι, χρησιμεύουσαι πρὸς τοὺς κατοίκους, ὅπως μαγειρεύωσι τὰ φαγητά των.

Ἡ Ἱστορία τῆς Ἀκαδημίας τῶν ἐπιστημῶν (ἔτος

1712 σελ. 13) ἀναφέρει περὶ μιᾶς πηγῆς εἰς τὴν Senlysses καμύπολιν ἐγγὺς τῆς Chevresse ἢς τὸ ὕδωρ ἔκαμνε καὶ ἐπιπτον οἱ ὀδόντες ἄνευ πόνου. Ὑπάρχουν εἰς τὴν Ἰσλανδίαν λίμναι καπνίζουσαι, λέγει τὸ λεξικὸν τοῦ Θωμᾶ Κορνιλιού (Ἰσλανδία) τῶν ὁποίων ἐν τούτοις τὸ ὕδωρ εἶνε ψυχρότατον.

Ἀλλὰ μὴπως τὰ τῆς φύσεως ἔργα πάντοτε διερμηνεύονται; ἡ σοκὴ ἔχει τὴν ἰσχὺν νὰ ποιῇ τὰ ἐπ' αὐτῆς κρεμάμενα κρέατα τρυφερώτερα. Ἐξηγήσατε ἐὰν δύνασθε διὰ τινὰ λόγον εἰς τὰς ἀνύδρους χώρας τῆς Ἀμερικῆς τὰ φύλλα τῆς ἀγρίας πεύκης περιέχουν ἕκαστον μίαν καὶ ἡμίσειαν λίτραν ὕδατος. Ἐξηγήσατε τὸ ἐνυπάρχον ὕδωρ ὡς ἐν δεξαμενῇ ἐντὸς τῶν κορυμῶν τῶν δένδρων τούτων, δι' οὗ οἱ ταξειδιῶται καταπαύουσι τὴν δίψαν των. Ἐξηγήσατε τὸ δένδρον μπεζούκο (bejuco) οὗτινος ὅταν κόψετε κλάδον τινὰ, τὸ ὕδωρ ἀναπηδᾷ ἄφθονον δροσερὸν καὶ διαχυέστατον ὡς κρύσταλλον καὶ ἐξ οὗ κλάδου δύνανται νὰ πίνουν ἐπτά ἢ ὀκτὼ ἐκδιψοῦντες ταξειδιῶται. Εἰς τὴν Ἰαμαϊκὴν ὑπάρχει τὸ καλὸν ὕμενον νεροῦχον (Waterwith) φυτόν. Εἶνε εἶδος ἀμπέλου βλαστανούσης, ἐπὶ τῶν ξηρῶν καὶ ἀνύδρων βράχων καὶ ἐπὶ τῶν γαιῶν τῶν μὴ περιεχουσῶν σταγόνα ὕδατος. Κόπτοντες ἐκ τοῦ δενδρίου τούτου οἱ κυνηγοὶ καὶ ταξειδιῶται κλάδον τινὰ καὶ θέτοντες εἰς τὸ στόμα αὐτῶν, πίνουν ὕδωρ ὡς ἐκ κρήνης ψυχρὸν καὶ διαχυγὲς περιέχον τὴν σπινθίαν ιδιότητα νὰ ἐπαναφέρῃ ταχέως τὰς δυνάμεις εἰς τὸν ἀπαυδῆσαντα ὁδοιπόρον.

Τίς δύναται νὰ ἀνακαλύψῃ διατὶ τὰ πολύτιμα καὶ εὐεργετικώτατα αὐτὰ δένδρα καὶ φυτὰ δὲν εὐδοκιμοῦν ἐπίσης, καθὼς καὶ ὁ κορινθιακὸς ἡμῶν καρπός, μεταφερόμενα εἰς τὰ ἐπίλοιπα τῆς γῆς μέρη;

Αἱ ιδιοτροπίαι τῆς μεγάλης μητρὸς φύσεως, ἡ μᾶλλον τὸ πάνσοφον τοῦ Δημιουργοῦ καὶ τὸ προνοητικὸν αὐτοῦ εἰς ὅλας τὰς τῆς ὑφιλίου ἁκρας ἐδώρησε χωριστὰ ἓνα μέγαν πλοῦτον εἰς ἀναπλήρωσιν ἄλλων ἐλλείψεων, ἐδώρησε φυτὰ, βόταναι, ἄνθη δένδρα, καρποὺς ἀλλὰ καὶ μὴ εὐρισκομένους. Οὕτως ἐφύτευεν ἐπὶ τῆς νήσου Βαρβαδὸς (Barbades) εἶδος δένδρων τῶν ὁποίων τὸ ὕψος εἶναι τριακοσίων ποδῶν, ἐνῶ τὸ παχύτερον μέρος τοῦ κορυμῶν των δὲν ἔχει διάμετρον τοῦ ἑνὸς καὶ ἡμίσεως ποδός, καὶ οὗτος ἐφύτευεν εἰς τὴν Μαλακάρ δένδρα τῶν ὁποίων ὁ κορυμῶς τοῦ μικροτέρου ἔχει περιφέρειαν πεντήκοντα ποδῶν. Οὗτος ἐφύτευεν εἰς τὴν Κίναν ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ Σουσχοῦ (Suchu) γίγαντας δένδρα, ὧν εἰς μόνος κλάδος δύναται νὰ καλύψῃ διακόσια πρόβατα (Ἱστορία τῶν φυτῶν παρὰ Ray κεφ. 22).

Ὁ αὐτὸς μέγας δημιουργὸς ἐφύτευεν εἰς Πελοπόννησον καὶ τὰς Ἰονίους ἐν εἶδος ἀμπέλου ὀνομαζομένου κορινθιακὸς σταφιδόκαρπος, παράγοντος τοὺς ἀρίστους οἶνους καὶ οἶνοπνεύματα, καὶ τὴν θρεπτικώτεραν, ὑγιειντέραν καὶ μᾶλλον ἐπιζήτητον τροφήν, ἓνα μέγαν ἐθνικὸν πλοῦτον τὸν ὁποῖον ἐλεύσεταί ἡ ἡμετέρα καὶ ὅλη ἡ Εὐρώπη πανδημῶς θὰ καταδικάζῃ τὰς ἐλληνικὰς κυβερνήσεις διὰ τὴν ἐπιπολαιότητα, μεθ' ἧς διεχειρίσθησαν αὐτόν, μάλιστα

εἰς τὰς μεγαλειτέρας χρηματικὰς στενοχωρίας τοῦ ἔθνους.

Ὀλίγας λέξεις πρὶν λήξω, περὶ τοῦ τρόπου, δι' οὗ εἰσῆχθη πρὸ αἰώνων ὁ σταφιδόκαρπος ἐν Ἀγγλίᾳ καὶ παρὰ τίνων, ἐνῶ μόνον κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη ἔλαβεν ἐντασιν εἰς τὰ ἐπίλοιπα κράτη τῆς γῆς.

ΚΓ'.

Τὰ μονοπωλεῖα τῆς ἐταιρείας τοῦ Λεβάντε

Τὸ ἐμπόριον τῶν Ἑλλήνων τῆς Ἀγγλίας εἶχε ποτὲ, ὡς καὶ ἄλλοτε ἔγραφα, μεγάλην ἀκμὴν, μυθώδεις πιστώσεις καὶ μυθώδεις περιουσίας. Σήμερον εἶνε σχεδὸν μηδὲν καὶ εὐδὲν περιστέλλον ἢ ὀνόματα μεγάλα κενὰ, ἢ πεπληρωμένα ψευτοὑποσχέσεων. Τὸ ἐμπόριον ἡμῶν ἤκμασεν ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκ τοῦ 1847 μέχρι τοῦ 1874.

Πρὸ τῆς παρούσης ἀποικίας, ὑπῆρξεν ἑτέρα ἑλληνικὴ πολυάριθμος ἀποικία ἐν Λονδίνῳ παρὰ τῇ πλατείᾳ τοῦ Σοχώ καὶ τὴν Ὁδὸν τοῦ Ἑλλήνου (Greek Street), ἣτις ἀπεχωνεύθη ἐν τῷ ἀγγλικῷ στοιχείῳ, μολοντί ἦτο μᾶλλον συγκεντρωμένη, μᾶλλον φανατικὴ καὶ εἶχε τὴν ἐκκλησίαν τῆς. Τῆς ἀποικίας αὐτῆς δὲν εὐρίσκομεν σήμερον οὔτε ἔχνος, ἢ μόνον τινὰ ἐξαγγελισθέντα ὀνόματα, ὡς τὸ τοῦ Χορτάκη τῆς Σμύρνης καλουμένου Κορτάτζη κτλ.

Αἷτια τῆς ἀποχωνεύσεως ἀποικίας ὑπῆρξεν ἡ τότε δύσκολος συγκοινωνία μετὰ τὰς θαλάσσας ἡμῶν, αἵτινες ἐκαλοῦντο παρὰ τῶν εὐρωπαϊκῶν γενικῶς διὰ τῆς λείψεως Λεβάντες, καὶ τὸ μὴ ὑπάρχον τότε ἐλεύθερον ἐμπόριον (free trade), τὸ ὁποῖον ὑπερπλούτησε τὴν δευτέραν ἀποικίαν.

Ἀλλὰ τὸ κυριώτερον ἐμπόδιον ἦτο τὸ μονοπώλιον τὸ ὁποῖον ἔχαιρεν ἡ καλουμένη Ἐταιρεία τοῦ Λεβάντε The Levant Company of London, περὶ τῆς ὁποίας πάντες ἤκουσαν, ἀλλ' ὀλίγοι γνωρίζουν πῶς συνεκροτεῖτο.

Ὀλόκληρον τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀνατολῆς μετὰ τῆς Ἀγγλίας εὐρίσκετο διὰ σειρὰς προνομίων καὶ μονοπωλείων εἰς τὴν κατοχὴν τῆς ἐταιρείας αὐτῆς, διὸ καὶ ἡ πρώτη ἀποικία ἐν Ἀγγλίᾳ τῶν ἐλλήνων δὲν ἐγέννησε μεγαλεμπόρους καὶ ἐπιχειρηματίας ὡς ἡ δευτέρα, ἀλλὰ μόνον πραγματευτάδες καὶ μεταπράτας, διὸ καὶ ἐχάθη.

Ἡ Ἐταιρεία τοῦ Λεβάντε τοῦ Λονδίνου ἰδρύθη ἐπὶ βασιλείας Ἐλισάβετ τῆς Ἀγγλίας, ἀλλ' ἰδίως ἐνισχυοποιήθη διὰ μονοπωλικῶν προνομίων μετὰ τὴν κατάκτησιν τῶν Ἰνδιῶν.

Τὸ ἐμπόριον τοῦ Λεβάντε ἐχρησίμευε τότε γέφυρα τοῦ μεγάλου τῶν Ἰνδιῶν ἐμπορίου διὰ τοῦ Περσικοῦ κόλπου ἢ τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης μεταφερομένου ἐκ τῆς τότε ὁλοσχεροῦς καὶ παντοδυνάμου ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας εἰς Ἀγγλίαν.

Δὲν δύναμαι νὰ καταθέσω ἐνταῦθα τὰ βασιλικά τῆς Ἀγγλίας διατάγματα, κυρίως τὸ τῆς 3ης Μαρτίου 1775, καὶ 24 Ἀπριλίου 1785, δι' ὧν καταφαίνονται τὰ προνόμια τῆς Ἐταιρείας, καὶ διὰ τίνος ἰσχύος οἱ ἐν Τουρκίᾳ πρόξενοι καὶ πρέσβεις τῆς Ἀγ-

γλίας περιεβάλλοντο. Ούτε τίνες οί προξενικοί δασμοί, καί φόροι τῶν πλοίων καί ἐμπορευμάτων τῆς Ἑταιρείας αὐτῆς, ὅπως δὲ τὰ εἰσοδήματα τῶν προξένων Ἀγγλῶν καί τοῦ πρέσβους τῆς Μεγάλης Βρετανίας ἐκ τοῦ ἐμπορίου τούτου. Ὅτι, προσθέτω, εἶνε ὅτι ἡ Ἑταιρεία αὕτη συνεκροτεῖτο ἐξ ἐμπόρων μονοπωλιστῶν τοῦ ἐμπορίου τῆς τότε Τουρκίας μετὰ τῆς Ἀγγλίας δηλ. τοῦ τῆς εἰσαγωγῆς καί ἐξαγωγῆς.

Ἡ Ἑταιρεία αὕτη συνεκροτεῖτο οὕτω.

Παραχωρήθη μόνον πρὸς τινὰς ἐμπόρους τῆς Ἀγγλίας τὸ δικαίωμα νὰ ἐμπορεύωνται μὲ τὴν Τουρκίαν ἕκαστος διὰ τῶν ἰδίων κεφαλαίων του καί διὰ λογαριασμὸν του καί ἐπὶ ἰδίῳ κινδύνῳ.

Τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς παρακμῆς τῆς Ἑταιρείας, πᾶς πληρώων εἴκοσι λίρας, ἡ δύνατο νὰ γίνῃ μέλος αὐτῆς. Ἐν τῶν διαταγμάτων τῆς ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως, καί εἰς τῶν νόμων τῆς Ἑταιρείας, ἦτο ὅτι ὅλα τὰ εἰσαγόμενα ἐμπορεύματα τῆς Τουρκίας, ἐν Ἀγγλίᾳ ἔπρεπε νὰ ἀγορασθῶσι διὰ χρημάτων τὰ ὅποια ἐκαθάριζον τὰ ἐξ Ἀγγλίας ἐξαγόμενα εἰς Τουρκίαν Αἴγυπτον ἢ Συρίαν ἐμπορεύματα. Ὡς ἐκ τούτου τότε δὲν ὑπῆρχον τὰ ψευτοσυναλλάγματα τῶν νῦν ψευτοοικονομολογικῶν μέτρων (accommodation bills.) οὔτε αἱ τεχνικαὶ εὐκολαὶ τοῦ ἐμπορίου αἱ γεννήσασαι τὸν ἀχαλίνωτον συναγωνισμὸν τοῦ ἐλευθέρου ἐμπορίου (free-trade.)

Ὁ σκοπὸς τοῦ ἀνωθι νόμου ἦτο, ὅπως ἡ Ἀγγλία, ἐξαπλώσῃ καί στερεώσῃ τὸ ἐμπόριον τῶν ὑφασμικτῶν αὐτῆς εἰς Τουρκίαν, ἰδίως τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ἥτις ἦτο ἡ πρὸς τὴν Περσίαν καί Ἰνδουστὰν γέφυρα. Ὁ παραβάτης τοῦ νόμου τούτου ἐπὶ μίας μόνης πραγματείας διέπραττε ἐν broke ἦτοι μίαν θραῦσιν, καί ἐπλήρωνε 20 0/0 ἐφ' ὧν τῶν ἐμπορευμάτων του τῆς εἰσαγωγῆς καί ἐξαγωγῆς.

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὸ ἐμπόριον ὁλόκληρον τῆς Τουρκίας μὲ τὴν Ἀγγλίαν ἦτο μονοπώλιον.

Διὰ τῆς Ἑταιρείας αὐτῆς, ἥς ποτὲ δὲν ἡδυνήθη νὰ πληροφορηθῶ, ἂν εἰς τοὺς παρελθόντας αἰῶνας ἦτο Ἕλληνας μέλος, καταφαίνεται ὅτι ὁ Κορινθιακὸς καρπὸς πρῶτον μετεκομίσθη ὡς μονοπώλιον εἰς Ἀγγλίκην, διὸ καί μέχρι τοῦ τέλους τοῦ παρελθόντος αἰῶνος ἡ χρῆσις του διὰ τροφὴν καί οἶνοπνευματικὴν, διετηρήθη τὸσον μυστική. Ἡ Ἑταιρεία διέδιδεν ὅτι μετεχειρίζοντο αὐτὴν διὰ βαφῆν. Χρόνου προῖοντος οἱ Ἀγγλοὶ παραιτήθησαν ἐκ τῆς κατασκευῆς τῶν οἶνοπνευμάτων, καί περιορίσθησαν μόνον εἰς τὴν τροφὴν, διότι ὡς εἶπον, οἱ τότε ὑπερόγκοι δασμοὶ τῆς τε ἐξαγωγῆς καί εἰσαγωγῆς, δὲν ἐπέτρεπον λογικὸν καί ἐπικερδῆ συναγωνισμὸν μετὰ τῶν οἶνοπνευμάτων τῆς Γαλλίας.

Ἡ Ἑταιρεία τοῦ Λεβάντε, ἐκτὸς τῶν τόσων προνομίων τῆς, ἐλάμβανε καί ἐπιχορήγησιν παρὰ τῆς Ἀγγλικῆς Κυβερνήσεως πέντε χιλιάδων λιρῶν ἑτησίως διὰ τὰς δαπάνας αὐτῆς, ὅπερ δὲ θαυμαστότερον καί δυσπίστευτον, οἱ Πρόξενοι καί Πρέσβεις οἱ ἄγγλοι συμφώνως μὲ τοὺς τουρκικοὺς νόμους, καί τὰς ἀγγλοτουρκικὰς συνθήκας (capitulation), εἶχον τὴν ἐξουσίαν νὰ καταδικάζουν εἰς πολυετὴ δέσμη, καί εἰς θάνατον τοὺς ἐγκληματοῦντας, ἀρκεῖ νὰ μὴ εἰσέχοντο μετ' αὐτῶν

μουσουλμάνοι. Ἐκαστος δύναται νὰ φαντασθῇ τὰς λαθούσας χώρας παρεκτροπᾶς καί καταχρήσεις ἐκ μέρους τῶν μελῶν τῆς Ἑταιρείας καί τῶν ἄγγλων προξένων, οἵτινες, ἐν ἄτομικῶς ὑπερεπλούτουν, τοιαύτην ἔφερον παρακμὴν εἰς τὸ ἐμπόριον τῆς Μεγάλης Βρετανίας μετὰ τῆς Τουρκίας, ὅπως ἀναπτυχθῇ μεγίστη πρόοδος εἰς τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον τῆς Γαλλίας καί Ρωσσίας, ἐπισπεύσει δὲ τὸ ἐλεύθερον ἐμπόριον τῶν αἰσιδίμων Ριχάρδου Κόβδεν καί Ἰωάννου Ρώσελ τῆς Ἀγγλίας.

Ἐν τῇ ἐσχάτῃ αὐτῇ περιόδῳ, οἱ Ἕλληνες τῆς Ἀγγλίας καί ἐπολυπλασιάσθησαν καί ἀπεδείχθησαν γίγαντες ἐπιχειρηματῆαι. Εἶναι οἱ μόνοι ἐπανορθώσαντες τὰ κακῶς κείμενα τοῦ ἐμπορίου τῆς Ἀνατολῆς, οἱ ρυθμίσαντες πρὸς τὸ ὠφελιμώτερον τῶν τριῶν Ἡπειρῶν τῆς Ἀνατολῆς τὸ ἐμπόριον τῆς εἰσαγωγῆς καί ἐξαγωγῆς, καί ἀναπτύξαντες διὰ τῶν ἐν Ἀγγλίᾳ, Τουρκίᾳ, Μικρᾷ Ἀσίᾳ, Αἰγύπτῳ, Περσίᾳ καί Ἰνδίας μεγάλων ἐμπορικῶν οἰκονομῶν, τὸ ἐμπόριον τῆς Ἀγγλίας μετὰ τοῦ Λεβάντε εἰς τὸ μὴ περεταιρῶν του. Δυστυχῶς δὲν διετήρησαν τοῦτο, δὲν διετήρησαν τὸ κράτος των. Κατεποντίσθησαν ἀπὸ τοῦ 1864 ἐν τοῖς τέλμασι τῶν χρηματιστηρίων, ἐπνίγησαν ἐντὸς τῶν χρεωγράφων, ὡς πνίγεται σήμερον μωρῶς ὁλόκληρος ἡ Ἑλλάς.

Νῦν δὲν εἰμὶν ἡ μόνον μία σωτηρία, ἡ Ἑλλάς νὰ ἐπανεέλθῃ διὰ μεγαλειτέρας παρὰ ποτε ἀκτίνος καί βεβαιότητος εἰς τὸ μονοπώλιον τοῦ σταφιδοκαρπού, τὸ ὅποιον ἐπλούτησε τὴν Βενετιανὴν καί τὴν Ἑταιρείαν τοῦ Λεβάντε.

Τὸ μονοπώλιον τοῦτο θέλει δόσει 40,000,000-50,000,000 φράγκων καθαρὸν ἑτήσιον εἰσόδημα πρὸς τὴν Κυβέρνησιν δηλ. 2,000,000 λίρας στερλίνας, ἦτοι ἐν κεφάλαιον ἐν Ἀγγλίᾳ ἐκ 40,000,000 λιρῶν στερλινῶν, ἐκτὸς τοῦ εἰσοδήματος τὸ ὅποιον θὰ εἰσπράξῃ ἐκ τῆς κατασκευῆς ἐν Ἀγγλίᾳ τοῦ κονιάκ καί ἄλλων οἶνοπνευμάτων, ἐκ τοῦ περισσεύματος τοῦ σταφιδοκαρπού. Τοῦτο θὰ ἐπαναφέρῃ τὴν αὐξήσιν τῆς φυτείας τοῦ σταφιδοκαρπού, τὴν ὁποίαν τὸ μονοπώλιον ἀπαίτει διὰ τινὰ ἔτη νὰ περιορισθῇ. Τοῦτο θὰ στερεώσῃ τὴν ἐθνικὴν πίστιν, θὰ εἰσάξῃ νέον τραπεζικὸν σύστημα ἐν Ἑλλάδι, θὰ φέρῃ ἀφθονίαν κεφαλαίων, στερεοτυπήσῃ τὰς τιμὰς τοῦ σταφιδοκαρπού, εἰς ὅλα τὰ κράτη ἀνοίξει τοὺς διαφόρους κλάδους τῆς βιομηχανίας ἐν Ἑλλάδι, καί ἀποσπάσει τὸν σταφιδοκαρπὸν ἐκ τῆς εὐάνου οἶνοποιίας τοῦ κ. Ἰωσήφ Ὡδιβέρ (Audibert), τοῦ ἐπικαλουμένου ἐν Γαλλίᾳ createur et promoteur en France de l'art de faire le vin avec les raisins secs. (Δημιουργὸς καί ἐφευρετοῦ τῆς τέχνης τῆς κατασκευῆς τοῦ οἴνου διὰ τοῦ σταφιδοκαρπού.) Ἡ ὀλεθρία αὕτη τέχνη, τὸ ἐπαναλαμβάνω χιλιάκις, εἶνε κατ' ἐμὲ ἡ καταστροφὴ ὧν τῶν σταφιδοκτημόνων, ὁ πλοῦτος ὀλίγων μεσιτῶν ἐμπόρων, κερδοσκόπων καί τοκογλύφων τῆς Πελοποννήσου, Γαλλίας καί Ἀγγλίας, ἡ ἀφομοίωσις τοῦ σπανίου, τοῦ μοναδικοῦ ἡμῶν καρποῦ μὲ τὰς κοινὰς σταφυλάς, ἐξ ὧν ἀφθονεῖ ὁλόκληρος ἡ οἰκουμένη, τέλος, τὸ πένθος τῆς Πελοποννήσου, ἀμα ὁ διὰ τροφὴν προορισμὸς του ἐν Ἀγγλίᾳ, μικρὸν ἐτι ἐλαττωθῇ καί

καί θά ἐλαττωθῇ ἐνεκεν τῆς ὁσημέραι ἀντικαταστάσεώς του, εἰς τὴν μαγειρικὴν δια τῶν ἐξ Αὐστραλίας προσκομιζομένων σήμερον ἐξικρέτων καθαρῶν, ἀδόλων καὶ εὐώνων πελτέδων.

ΣΤΕΦΑΝΟΣ ΞΕΝΟΣ

ΤΟ ΜΕΛΛΟΝ ΤΗΣ ΥΓΙΕΙΝΗΣ

Ἐν τῇ γαλλικῇ πόλει Τολώσῃ συνήλθον ἐσχάτως εἰς ἐπιστημονικὸν συνέδριον τὰ μέλη τοῦ «Συνδέσμου πρὸς προαγωγὴν τῶν Ἐπιστημῶν». Ὁ πρόεδρος τοῦ σωματείου, ὁ διάσημος ὑγειονολόγος Ροσσάρ, περὶ οὗ ἡ «Ἀκρόπολις» ἐπανειλημμένως ἐποίησατο λόγον, ἐξεφώνησε τὸν πανηγυρικόν, εἰκονίσας διὰ ζωηρῶν χρωμάτων τὴν περιωπὴν, εἰς ἣν ἐν προσεχεῖ μέλλοντι, ὀφείλει ν' ἀνέλθῃ καὶ θέλει ἀνέλθῃ ἡ ὑγιεινὴ πρὸς τὸ συμφέρον τῆς ἀνθρωπότητος. Ὁ κ. Ροσσάρ μεταξύ ἄλλων εἶπεν, ὅτι εἶναι ἀνάγκη καὶ Ὑπουργεῖον τῆς ὑγιεινῆς ἐτι νὰ συστηθῇ. Ἐκ τοῦ γλαφυροῦ τούτου λόγου παραθέτομεν τὰ ἐπόμενα, λίαν ἐνδιαφέροντα πάσας τὰς κοινὰς τάξεις.

«Ὅταν ἡ ὑπηρεσία τῆς δημοσίας ὑγιεινῆς καταστῇ ἀνεξαρτήτος, ὀργανώσῃ καὶ πειθαρχήσῃ τὸ ἑαυτῆς πρωτοπικόν, ἔσται εἰς θέσιν νὰ ἐπιληφθῇ τοῦ σοβαροῦ ἔργου, ὅπερ ἀνήκει αὐτῇ. Ἐν τῷ σταδίῳ τῆς πρακτικῆς ἐφαρμογῆς οὐδὲν ἐγένετο εἰσέτι· ἀλλὰ θεωρητικῶς αἱ λύσεις πάσαι εἰσὶν ἔτοιμα καὶ δὲν ὑπολείπεται ἢ ἡ ταχεῖα αὐτῶν ἐφαρμογή. Τὸ μᾶλλον ἐπείγον εἶνε ὁ ὀργανισμὸς τῆς ἀστυνομίας τῶν καταδηλῶς μολυσματικῶν νόσων. Εἶνε ἀπίστευτον ὅτι ἐν τῇ ἐποχῇ ἡμῶν, μεθ' ὅλας τὰς διαμαρτυρίας καὶ τὰ παράπονα τῶν ὑγειονολόγων, εὐρισκόμεθα ἀκόμη ὑπὸ τοιαύτην τινα ἐποψιν, εἰς ᾗ σημείον διετελοῦμεν ἀρχομένου τοῦ αἰῶνος. Οἱ ἐκ μολυσματικῶν νοσημάτων πάσχοντες δὲν χωρίζονται κἀν ἐν ταῖς αἰθούσαις τῶν νοσοκομείων. Ἐν τοῖς παιδικοῖς θεραπευτηρίοις χωρίζουσιν ἀπὸ τῶν ἄλλων μόνον τὰ παιδιά τὰ πάσχοντα ἐξ εὐλογίας, διφθερίτιδος καὶ ἰλαράς. Ὁ κοκκίτης θεραπεύεται ὁμοῦ μετὰ τῆς ὀστρακίης, συμβαίνει δὲ πολλάκις παιδίον, πάσχον ἐκ τοῦ πρώτου νοσήματος καὶ εἰσαγόμενον εἰς τὸ νοσοκομεῖον νὰ ἀποθάνῃ ἐκ τῆς σκαρλατίνης, ἥτις μετεδόθη αὐτῷ ὑπὸ τοῦ παρακειμένου αὐτῷ μικροῦ ἀσθενοῦς. Κατὰ μείζονα λόγον οὐδεμία ἐπιτήρησις ἀσχεῖται κατὰ τῶν κολλητικῶν νόσων ἐν ταῖς ἰδιωτικαῖς οἰκίαις. Ὑδὲν μέτρον λαμβάνεται πρὸς ἀπομόνωσιν τῶν ἀσθενῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ πρὸς προφυλαξίν τῶν συγκατοικούντων μετ' αὐτῶν, ἀπολύμανσιν τῶν μολυσμένων δωμάτων, λευχειμάτων ἢ ἐνδυμάτων. Τέλος, καὶ τοῦτο φρονῶ, ὅτι εἶνε τὸ ἀκρὸν ἄνω τῆς ἀναλογίας, κατέχομεν πρὸ ὀγδοηκόντα καὶ πλέον ἐτῶν μέσον ἀλάνθαστον κατὰ τῆς εὐλογίας καὶ ὁμοῦς ἡ ἀσθενεία αὕτη φανεύει παρ' ἡμῖν 1000 ἀνθρώπους ετησίως. (Ἐν Ἑλλάδι ἂν ὑπῆρχε στατιστικὴ θὰ εἶδόμεν ὅτι οἱ ἀποθνήσκοντες ἐξ εὐλογίας εἶνε κατ' ἀναλογίαν, πρὸς τὸν πληθυσμὸν τῆς Γαλλίας,

δεκαπλάσιοι τὸν ἀριθμὸν). Ἐξελείψαμεν τὴν εὐλογίαν ἀπὸ τοῦ στρατοῦ διὰ τῶν ἐμβολιάσεων, ἀλλὰ μεθ' ὅλας τὰς ρητὰς παραγγελίας πάσης ἱατρικῆς ἐταιρίας, παντὸς συμβουλίου ἀρμοδίου, ἀπεδειλάσαμεν νῦν ψηφίσαιμεν τὸν νόμον περὶ ὑποχρεωτικοῦ ἐμβολιασμοῦ.

αἱ ἄλλαι ἐξανθηματικαὶ νόσοι, δὲν ἔχουσιν, ὡς αὕτη, ἀσφαλὲς προφυλακτικόν, ἀλλὰ δύναται τις νὰ μειώσῃ σπουδαίως τὴν ἐξ αὐτῶν θνησιμότητα, λαμβάνων ὡς πρὸς τοὺς ἀσθενεῖς, ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα τὰ περιποιούμενα αὐτοὺς, τὸν μολυνθέντα χώρον ἢ τὰ ἀντικείμενα, ὧν ἐγένετο χρῆσις, τὰ μέτρα τὰ ἐφαρμοζόμενα ἐν πάσῃ πεπολιτισμένη χώρᾳ. Τὰ μέτρα, τὰ ληφθέντα ἐν Ἀγγλίᾳ κατὰ τῆς ὀστρακίης, ἀπέφερον ἀμέσως τοὺς προσδοκωμένους καρπούς, καὶ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ, ἀφ' ἧς ἰδρύθη ἡ Board of Health, ἡ ἐκ τῆς ὀστρακίης καὶ τῆς διφθερίτιδος θνησιμότης ὑπεβιάσθη κατὰ 75 ο/ο.

αἱ Προκειμένου περὶ ἀσθενειῶν οὕτως ἀριδῆλως μολυσματικῶν, ὡς αἱ προλαβοῦσαι, ἡ ὑγιεινὴ ἐργάζεται ἐκ τοῦ ἀσφαλοῦς. Τὸ ζήτημα, εἶνε ἀπλοῦν ζήτημα ὑγειονομικῆς ἀστυνομίας. Ὀλίγη θέλησις καὶ ἐπιμονὴ ἀρκοῦσι πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ἐπιδιωκόμενου σκοποῦ, ἂνευ σπουδαίων δαπανῶν. Ἀλλ' ἄλλως ἔχει τὸ πρᾶγμα, προκειμένου περὶ ἀσθενειῶν, οἷος ὁ τυφοειδῆς πυρετός, οὗ ἡ μεταδοτικότης δὲν εἶνε ἀπότομος, ἐὰν μοι ἐπιτρέπηται νὰ μεταχειρισθῶ τοιαύτην ἐκφρασίαν. Ὁ τυφοειδῆς πυρετὸς εἶναι γέννημα τῆς συγκεντρώσεως καὶ τῆς ἀκαθαρσίας, ὑπὸ τὴν ἐνδύτην τῆς λέξεως σημασίαν. Μεταδίδεται δὲ διὰ τῶν τῆς πόσεως μεμολυσμένων ὑδάτων· περὶ τούτου οὐδεὶς πλεονεῖ εὐρίσκεται ὁ ἀμφιβάλλων. Πρὸς προφύλαξιν τῶν κατοίκων ἀπ' αὐτοῦ ἀπαιτεῖται ἡ ἐξυγιάνσις τῶν πόλεων, τῶν καταστημάτων ἐν οἷς διατίνονται πολλὰ ἄτομα, καὶ τῶν στρατώνων, τῶν σχολείων κλπ., καὶ ἰδίως ἀφθονος διανομὴ ποσίου ὑδατος καλῆς ποιότητος. Διὰ τῶν αὐτῶν μέσων δύναται νὰ καταπολεμηθῇ τελεσφόρως καὶ ἡ διφθερίτις.

Ἐξ ἄλλου οἱ διαλείποντες πυρετοὶ (ἡ ἀληθὴς αὕτη μάστιξ τῶν ἐλληνικῶν πληθυσμῶν), ἐπικρατοῦσιν εἰσέτι ἐν τισὶ διαμερίσμασι τῆς Γαλλίας. Εἴτα οἱ ἐλώδεις πυρετοὶ, ἐκλείποντες διὰ τῆς ἀποξηράνσεως τῶν ἐλῶν, ὧν ἔχομεν εἰσέτι νὰ ἀποξηράνωμεν 500,000 ἐκτάρια. Εἶνε ἀληθές, ὅτι πρὸς τοῦτο ἀπαιτοῦνται κεφάλαια. Αἱ τελούμεναι ὁμως ἀποξηράνσεις καὶ ἐκχερῶσεις, οὐ μόνον ἀποδίδουσι τὴν ὑγίαν καὶ τὴν ἅπασαν σωματικὴν εὐρωστίαν εἰς τοὺς ἐξηντημένους ἐκ τῶν νόσων κατοίκους, ἀλλὰ μεταβάλλουσι συγχρόνως εἰς γαίας ἀρωσίμους ἀπεράντους ἐλώδεις ἐκτάσεις, ὧν αἱ πρόσδοι μετ' ὀλίγον καλύπτουσι τὰς τῆς ἀποξηράνσεως δαπάνας. Αἱ ἐν Γασκωνίᾳ χέρσοι γαῖαι, αἵτινες ἀντιπροσωπεύουσιν ἐπιφανείαν 800,000 ἐκταρίων δὲν ἀπέφερον μέχρι τοῦδε οὐδεμίαν πρόσδοιν. Ἐξέτρεφον καχεκτικὸν πληθυσμὸν, οὗ τὴν ὑγίαν καὶ τὴν δύναμιν ὑπέθεσκε διαρκῶς ὁ πυρετός. Ἡ ἐξυγιάνσις καὶ ἡ ἐκχερῶσις αὐτῶν, ἥτις ἐγένετο δαπάναις τῶν κατοικούντων, ἀνῆλθον εἰς 13 ἐκατομμύρια ἢ ἄξια δ' αὐτῶν ἀνέρχεται εἰς 205 ἐκατ. Ὁ πληθυσμὸς νῦν ἐξήθη σπουδαίως.